

Sygn. akt I C 817/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2016 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Jacek Głowacz

Protokolant: st. sekr. sąd. Wojciech Charciarek

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2016 r. w Łodzi

na rozprawie

połączonych spraw z powództwa W. B.

przeciwko Miastu Ł.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od W. B. na rzecz Miasta Ł. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 817/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 5 sierpnia 2016 r. powód W. B. wniósł o zasądzenie od Miasta Ł. kwoty 1.504, 67 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Uzasadniając to żądanie powód wskazał, że tutejszy Sąd prawomocnym wyrokiem zasądził na jego rzecz od pozwanego odszkodowanie z tytułu niedostarczenia lokalu socjalnego osobom wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia 5 listopada 2015 r. Roszczenie pozwu obejmuje natomiast skapitalizowane odsetki od poszczególnych kwot odszkodowania z tytułu czynszu w okresach od 11 sierpnia 2013 r., 11 września 2013 r., 11 października 2013 r., 12 listopada 2013 r., 11 grudnia 2013 r. i od 11 stycznia 2014 r. – do dnia 5 listopada 2015 r. w łącznej kwocie 1.197, 28 zł, a także odsetki od należności uiszczonych przez powoda na konto Wspólnoty Mieszkaniowej po odjęciu kwot, w jakich partycypowała Ż. B., za okresy od 7 sierpnia 2013 r., 7 września 2013 r., 8 października 2013 r., 7 listopada 2013 r., 7 grudnia 2013 r. i 7 stycznia 2014 r. – do dnia 5 listopada 2015 r. w łącznej kwocie 307, 39 zł. /pозew- k. 2-4/

W sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu podnosząc, że powód nie dowiódł, by wzywał pozwanego każdorazowo do zapłaty wskazanych kwot. Żądanie odszkodowania za niedostarczenie lokalu socjalnego nie jest roszczeniem „na przyszłość”, a obejmuje każdorazowo konkretny okres czasu. Zdaniem pozwanego, nie można też mylić odszkodowania za niedostarczenie lokalu socjalnego z roszczeniem o zapłatę czynszu i na podstawie art. 669 k.c. od „poszczególnych rat”. /sprzeciw- k. 17/

W piśmie procesowym powód wskazał m.in., że okoliczność, czy powód wzywał pozwanego każdorazowo do zapłaty wskazanych kwot wydaje się bez znaczenia. Gdyby powód mógł wynajmować lokal na zasadach rynkowych, otrzymywałby należny mu czynsz do 10. dnia każdego miesiąca, a lokator byłby już w zwłoce od 11. dnia. Analogicznie

powód musiał uiszczać opłaty eksploatacyjne. Powód nie może być w gorszej sytuacji kierując żądania do gminy, a nie osób zajmujących lokal, od których odszkodowania by nie uzyskał. /pismo- k. 23/

W dalszym toku procesu strony popierały zaprezentowane stanowiska.

Sąd ustalił:

Prawomocnym wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I C 76/16 tutejszy Sąd zasądził od Miasta Ł. na rzecz W. B. tytułem odszkodowania kwoty: a) 13.914, 25 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 5 listopada 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z odsetkami ustawowymi z opóźnienie od tej kwoty od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, b) 14.127, 58 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 5 listopada 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z odsetkami ustawowymi z opóźnienie od tej kwoty od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części oraz rozstrzygnął o kosztach procesu.

W uzasadnieniu wyroku wskazano sposób wyliczenia odszkodowania. Sąd wskazał, że podstawą orzeczenia o odsetkach ustawowych były przepisy art. 481 § 1 i 2 w zw. z art. 455 k.c., a odsetki te zasądzono od dnia 5 listopada 2015 r., tj. od dnia następnego po upływie 14-dniowego terminu na zaspokojenie roszczenia wyznaczonego w wezwaniu doręczonym w dniu 21 października 2015 r. /bezsporne; kopia tytułu wykonawczego i uzasadnienia- k. 9-10/

W dniu 18 maja 2015 r. powód skierował do Miasta Ł. wezwanie do złożenia dłużniczkom oferty najmu lokalu socjalnego, wskazując, że w razie jej niezłożenia może dochodzić odszkodowania. Pismo doręczono pozwanemu w dniu 29 maja 2015 r. /bezsporne; odpis pisma powoda- k. 24-26/

W piśmie z dnia 10 października 2015 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty w terminie 14 dni odszkodowania w wysokości 1.500 zł z ustawowymi odsetkami za każdy miesiąc do momentu złożenia przez gminę oferty najmu lokalu mieszkalnego – od maja 2012 r.

W odpowiedzi udzielonej w piśmie z dnia 12 listopada 2015 r. pozwany poinformował, że podstawą do wypłaty odszkodowania będzie prawomocne orzeczenie Sądu. /odpisy pism- k. 27-29/

W dniu 29 października 2015 r. Ż. B. zawarła z Miastem Ł. umowę o najem lokalu mieszkalnego. /odpis umowy- k. 32-36/

Powyższy stan faktyczny jest bezsporny.

Sąd zważył:

Powództwo podlega oddaleniu jako nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 18 ust. 1-3 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 150), osoby zajmujące lokal bez tytułu prawnego są obowiązane do dnia opróżnienia lokalu co miesiąc uiszczać odszkodowanie. Odszkodowanie odpowiada wysokości czynszu, jaki właściciel mógłby otrzymać z tytułu najmu lokalu. Jeżeli odszkodowanie nie pokrywa poniesionych strat, właściciel może żądać od osoby zajmującej lokal odszkodowania uzupełniającego. Osoby uprawnione do lokalu zamiennego albo socjalnego, jeżeli sąd orzekł o wstrzymaniu wykonania opróżnienia lokalu do czasu dostarczenia im takiego lokalu, opłacają odszkodowanie w wysokości czynszu albo innych opłat za używanie lokalu, jakie byłyby obowiązane opłacać, gdyby stosunek prawny nie wygasł.

Natomiast zgodnie z art. 18 ust. 5 ustawy, jeżeli gmina nie dostarczyła lokalu socjalnego osobie uprawnionej do niego z mocy wyroku, właścicielowi przysługuje roszczenie odszkodowawcze do gminy, na podstawie art. 417 k.c. Stosownie do dyspozycji art. 417 § 1 k.c., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Roszczenie odszkodowawcze właściciela lokalu przeciwko gminie przewidziane w art. 18 ust. 5 ustawy w zw. z art. 417 k.c. obejmuje wynagrodzenie szkody w pełnej wysokości (postanowienie SN z dnia 25 czerwca 2008 r., III CZP 46/08, LEX nr 437195; por. uchwała SN z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 12/12, OSNC z 2012 r., nr 12, poz. 138). Roszczenie to ma charakter ściśle deliktowy, natomiast – w odróżnieniu od roszczenia przeciwko byłym lokatorom (art. 18 ust. 1 i 3 ustawy) – nie ma charakteru okresowego. Termin spełnienia świadczenia przez gminę nie jest w tym przypadku określony przez ustawę, jak również nie wynika z właściwości zobowiązania w rozumieniu art. 455 k.c. W konsekwencji roszczenie staje się wymagalne dopiero od wezwania do zapłaty odszkodowania za dany okres (a nie okresowo za poszczególne miesiące – por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 4 marca 2014 r., III Ca 1149/13, niepubl.).

Należy bowiem zwrócić uwagę na odmienną sposobu zredagowania norm wyrażonych w art. 18 ust. 1 w zw. z ust. 3 i art. 18 ust. 5 ustawy. W art. 18 ust. 3 ustawa stanowi, że „osoby uprawnione do lokalu zamiennego lub socjalnego, jeżeli (...) opłacają odszkodowanie (...)”, natomiast w art. 18 ust. 5 operuje sformułowaniem „jeżeli gmina nie dostarczyła lokalu socjalnego osobie uprawnionej do niego z mocy wyroku, właścicielowi przysługuje roszczenie odszkodowawcze do gminy (...)”. Ustawodawca w art. 18 ust. 5 nie posłużył się zwrotem „gmina opłaca odszkodowanie” lub zwrotem podobnym, operuje natomiast pojęciem roszczenia właściciela do gminy. Oznacza to, że obowiązek zapłaty odszkodowania przez gminę nie powstanie ex lege jak w przypadku art. 18 ust. 1 i 3, lecz jest dopiero korelatem wystosowania odpowiedniego wezwania lub wprost zgłoszenia roszczenia przez właściciela.

Wbrew stanowisku powoda, nieuzasadnione jest stosowanie nawet w drodze analogii przepisu art. 669 k.c., który dotyczy terminów płatności czynszu w ramach umowy najmu, a nie odszkodowania odpowiadającego możliwemu do uzyskania czynszowi najmu w razie jego wynajęcia wynikającego z niezgodnego z prawem działania pozwanego nieopartego na jakiegokolwiek umowie.

Podobnie, gdy chodzi o należności i opłaty związane z utrzymaniem lokalu mieszkalnego i zarządem nieruchomością wspólną przekazywane na rzecz wspólnoty mieszkaniowej przez właściciela lokalu. Wprawdzie ich ponoszenie bez możliwości korzystania z lokalu z uwagi na niedostarczenie lokalu socjalnego może wchodzić w zakres szkody podlegającej indemnizacji na podstawie art. 18 ust. 5 powołanej ustawy, tym niemniej termin zapłaty odszkodowania nie jest determinowany choćby per analogiam przez art. 15 ustawy o własności lokali z dnia 24 czerwca 1994 r. (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1892). W tym przypadku wymagalność należności na rzecz wspólnoty mieszkaniowej i termin jej uregulowania wynika z przepisu ustawy, co wyłącza zastosowanie art. 455 k.c. Jak już wskazano, art. 455 k.c. jest natomiast podstawą określenia wymagalności świadczenia odszkodowawczego na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy.

Możliwość żądania zasądzenia odsetek ustawowych pojawia się zatem dopiero po wezwaniu strony pozwanej do spełnienia świadczenia. Przyjęcie istnienia stanu opóźnienia możliwe jest bowiem wówczas, gdy dłużnik nie spełnia w terminie świadczenia pieniężnego określonego co do wysokości. Warunkiem istnienia stanu opóźnienia dłużnika w spełnieniu świadczenia pieniężnego jest to, aby dłużnik znał treść obowiązku, jaki ma spełnić względnie czynniki, które pozwalają ustalić wysokość tego świadczenia. Tę wiedzę dłużnik uzyskuje bez wątpliwości z chwilą dotarcia do niego wezwania do zapłaty wystosowanego przez wierzyciela (zob. wyroki SN z dnia 17 czerwca 2010 r., III CSK 308/09, L., z dnia 30 marca 1998 r., III CKN 330/97, OSNC z 1998 r., nr 12, poz. 209, z dnia 15 stycznia 2004 r., II CSK 352/02, niepubl.; wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 15 września 2015 r., III Ca 801/15, Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych).

Całkowicie nieuprawnione byłoby przy tym również stanowisko – prezentowane niekiedy przez powodów w sprawach o odszkodowanie z tytułu niedostarczenia lokalu socjalnego (np. sprawa rozpoznawana przez tutejszy Sąd o sygn. akt I C 1207/14) – zgodnie z którym skuteczne jest wezwanie do zapłaty odszkodowania przez Miasto Ł. na przyszłość, a w dodatku osobno za każdy miesiąc (periodycznie). Wysokość tego odszkodowania może i z reguły zmienia się z każdym rokiem, a nawet miesiącem biorąc pod uwagę zmiany liczby osób zamieszkujących w lokalu, zmiany standardu lokalu, różnice w zużyciu mediów oraz zmienne stawki opłat za media, a wreszcie i możliwość opuszczenia lokalu przez byłego lokatora np. z uwagi na jego dobrowolne opuszczenie, czy wykonanie eksmisji do pozyskanego lokalu socjalnego. Trudno wobec tego przyjąć, że uprawniony do odszkodowania, jak również gmina może ex ante oszacować wysokość potencjalnej szkody w następnych miesiącach i latach. Rozumowanie to obarczone jest błędem logicznym widocznym

zwłaszcza gdy weźmie się pod uwagę bezspornie deliktowy charakter odpowiedzialności pozwanego, który nie może ponosić odpowiedzialności za szkody, które dopiero będą mogły zostać wyrządzone jego czynem niedozwolonym. Zobowiązanie do zapłaty odszkodowania kompensującego tego typu szkodę ma charakter bezterminowy z natury rzeczy, wobec czego dla jego wymagalności konieczne jest po pierwsze zaistnienie szkody (a nie możliwość jej wystąpienia), a ponadto wezwanie obowiązanego do jej naprawienia ex post (w tym zakresie por. np. powoływany już wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 18 lutego 2014 r., III Ca 1149/13, niepubl.).

Rozważenie zasadności roszczenia o zasądzenie odsetek ustawowych od poszczególnych kwot odszkodowania za poszczególne miesiące na skutek wezwania do ich zapłaty z góry („bez odrębnego wezwania”) nie może również opierać się na wykorzystaniu figury prawnej nabycia wierzytelności przyszłej. Przede wszystkim nabycie wierzytelności przyszłej pozostaje bez związku z jej wymagalnością. Ponadto, umowa zbycia takiej wierzytelności wywiera jedynie skutek obligacyjny, a nie rozporządzający. Strona zobowiązania obowiązana do przeniesienia na nabywcę wierzytelności przyszłej odpowiada w płaszczyźnie kontraktowej (a nie deliktowej, pomijając ewentualne przypadki popadnięcia w culpa in contrahendo na etapie przygotowania umowy) za zapewnienie istnienia wierzytelności i jej przysługiwanie zbywcy w chwili przelewu. Obrót wierzytelnościami przyszłymi wymaga jedynie ich oznaczenia co do przedmiotu i wysokości (por. J. Kuropatwiński, Cesja wierzytelności przyszłych, PPH z 1998 r., nr 9, str. 19 i n.; K. Zawada w: Prawo zobowiązań – część ogólna, SPP, tom 6, el./Legalis). Wierzytelność przyszła stanowi zatem w istocie ekspektatywę prawa podmiotowego i to w ramach zobowiązania umownego. Pomimo niejednorodności kategorii wierzytelności przyszłej zgodnie przyjmuje się bowiem, że może ona obejmować jedynie wierzytelności z czynności prawnych dokonanych pod warunkiem zawieszającym lub z zastrzeżeniem terminu początkowego – przed ziszczeniem się warunku lub nadejścia terminu, bądź wierzytelności, u podłoża których leży częściowo tylko zrealizowany stan faktyczny (np. wynagrodzenie za niezrealizowane jeszcze roboty budowlane). W żadnym razie nie otwiera to możliwości konstruowania jako powszechnie przyjętej instytucji ekspektatywy powstania obowiązku naprawienia szkody z tytułu deliktu, który może przybierać rozmaite formy (np. wyrządzenie szkody w majątku lub na osobie w przebiegu wypadku komunikacyjnego). Szkada mogąca zaistnieć na skutek czynu niedozwolonego ma bowiem charakter ewentualny, nie ma natomiast charakteru warunkowego, gdyż nie wynika z czynności prawnej i nie może być uzależniona jest od zdarzenia przyszłego i niepewnego. Wobec nieistnienia samego zobowiązania z deliktu w dacie wezwania nie może powstać stan jego wymagalności.

Samo zaistnienie szkody w okresie późniejszym nie powoduje, że zobowiązanie do jej naprawienia jest wymagalne na skutek uprzedniego jednorazowego wezwania. Obowiązany powinien otrzymać dalsze wezwanie do zapłaty skonkretyzowanej, zaistniałej szkody, do którego to wezwania może się zastosować dobrowolnie, albo zakwestionować zasadę bądź zakres odpowiedzialności. U podstaw odpowiedzialności nie leży bowiem żaden uprzedni, znany mu co do treści stosunek umowny, co uzasadniałoby przypisanie mu np. stanu opóźnienia, czy wręcz zawinionej zwłoki w zaspokojeniu uprawnionego.

W tej sprawie powód nie wykazał, aby w okresie kapitalizacji odsetek zgodnie z pozwem, tj. od sierpnia 2013 r. do stycznia 2014 r. wzywał pozwanego do zaspokojenia jakiegokolwiek roszczenia odszkodowawczego. Brak zapewnienia uprawnionym lokalu socjalnego przez pozwanego w tym okresie nie był równoznaczny z powstaniem po stronie powoda np. ekspektatywy otrzymania czynszu w przypadku wynajęcia lokalu, czy możliwości zaoszczędzenia wydatków i kosztów ponoszonych na rzecz wspólnoty mieszkaniowej, co niejako automatycznie miałyby zostać zaliczone w poczet poniesionej przez niego szkody, o wysokości której pozwany nie został nawet poinformowany. Oczywiście nieuprawniona jest w konsekwencji również wyrażona sugestia powoda, jakoby przysługujące mu roszczenie przeciwko gminie miało charakter okresowy tak jak czynsz najmu, co świadczyć ma o tym, że pozwany popadał w opóźnienie ze spełnieniem świadczenia odszkodowawczego w wyróżnianych przez powoda okresach rozliczeniowych, choćby nawet nie był wezwany do zapłaty i nie znał wysokości szkody.

W okresie naliczenia skapitalizowanych odsetek objętych pozwem powód wykazał istnienie szkody, co znalazło potwierdzenie w treści orzeczenia zapadłego w sprawie o sygn. akt I C 76/16, zaś jego roszczenie obejmowało także odsetki ustawowe naliczane w udowodnionym okresie wymagalności roszczenia. Nie implikuje to jednak w żaden

sposób możliwości skutecznego roszczenia o zapłatę odsetek od poszczególnych kwot odszkodowania za okres sprzed skutecznego wezwania gminy do spełnienia świadczenia.

Z tych wszystkich przyczyn powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia MS z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu pierwotnym obowiązującym w dniu wniesienia pozwu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804) stosując zasadę odpowiedzialności za jego wynik i zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.